

Catalina Aguiló

1913 és una data clau dins de les primeres passes del cinema a Mallorca. Aquest any es filmaren a Palma algunes escenes d'*El Secreto del anillo* de Giovanni Doria, realitzador italià que treballava per a Film de Arte Español, filial espanyola de la companyia italiana Cines. En molts dels nostres escrits l'hem considerada la primera pel·lícula d'argument de la nostra cinematografia, malgrat que la seva realització no sigui local.

visita oficial a Mallorca i, el mateix mes de juliol, s'estrenà al Teatre Principal i al cine de la Protectora de Palma una pel·lícula filmada sobre aquesta visita. Fins aquí tot està clar, però sorgeixen una sèrie de dubtes. A hores d'ara desconeixem on es troba el film, en cas que s'hagi conservat. La seva recuperació donaria, segurament, nova llum a molts dels dubtes que tenim plantejats. Segons la premsa de Palma, les empreses del Teatre Principal i de la Protectora contractaren un operador vingut de Barcelona perquè enregistrés les imatges de la visita de la infanta.

La premsa també dona testimoni de la seva estrena als dos locals el dotze de juliol i ens fa un resum de les diferents parts de què constava la pel·lícula: l'arribada de la infanta al Port de Palma, una vista d'aquest amb tota la gent que li donava la benvinguda, una parada de la comitiva que l'acompanyava, revista a les tropes militars que li retien honors, l'arribada al Gran Hotel de Ciutat, on s'havia d'hostajar, i visita al Castell de Bellver. El film continuava amb unes vistes de les senyorettes que esperaven a la infanta i de la seva sortida cap a Inca i

Lluc. També es mostraven unes vistes de Sóller i Deià i els compliments que li feren un grup de *boy-scouts*. També es mostrava la plaça de Cort, on les autoritats esperaven la visita de la infanta a l'Ajuntament. La infanta assistí a l'estrena del documental en una sessió especial celebrada al Teatre Principal el diumenge 13 de juliol, sessió que es completà amb un programa escollit de cinema. Fins aquí són fets coneguts dels que

ens dona testimoni la premsa (*La Almudaina*, 2, 12 i 13 de juliol, 1913). Però hi ha una sèrie de temes que plantegen interrogants: per què ambdues empreses contractaren un operador forà?, no podien Truyol, que mantenia contactes amb els dos locals, o Bartomeu Suau, uns dels socis de la protectora i operador cinematogràfic, filmar aquest documental? O bé la premsa s'equivocava i era un dels dos l'autèntic realitzador de la pel·lícula?

Un altre dubte se'ns planteja en visionar unes imatges enregistrades per Truyol: una parada militar al pla de la Seu, al costat de l'antic quarter de Cavalleria. En moltes ocasions ens hem plantejat si aquestes imatges corresponen a una jura de bandera d'aquest quarter o bé pertanyen, realment, a la visita de la infanta. Una de les parts de què consta aquest film, segons *La Almudaina*, és una parada de la comitiva que l'acompanyava i revista de les tropes. Però en la filmació de Truyol no es veu en cap moment la infanta. Les imatges ens mostren un cadafalc on estan instal·lades les autoritats militars i on se celebra una missa. Podem comparar aquestes vistes amb les fotografies realitzades pel propi Josep Truyol de la visita de la infanta. Aquest és un altre fet que ens fa plantejar la possibilitat que el fotògraf hagués realitzat també el film. De Truyol, se'n conserven quatre plaques estereoscòpiques amb diferents activitats d'aquesta visita reial: la col·locació d'una primera pedra, la infanta dins la carrossa i amb les autoritats civils, militars i eclesiàstiques que l'acompanyaven.

Tot plegat, acabam com sempre, un munt de dubtes i molta feina a fer. Manca rastrejar la localització del film, comparar imatges fotogràfiques i cinematogràfiques per aclarir dubtes i esbrinar un bocí més de la nostra història cinematogràfica. ■

Però aquí volem parlar d'un altre film realitzat el mateix any: el documental sobre la visita de la infanta Isabel a Mallorca. Aquest documental ens planteja una sèrie de qüestions en relació a la seva autoria i a l'existència d'uns fragments filmats per Josep Truyol que en podrien tenir relació.

Els fets coneguts són: el mes de juliol de 1913, la infanta Isabel, coneguda popularment com "la Chata", féu una

"I després de disparar-li, com es va sentir?"

"Afamada"

Katharine Hepburn a Judy Holliday a *La costilla de Adán* (1949) de George Cukor.